

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Er referens
Fi2009/4937

Yttrande över Stiftelse- och föreningskatteutredningens betänkande 'Moderniserade skatteregler för ideell sektor' (SOU 2009:65)

Föreningen Stiftelser i Samverkan (SiS) välkomnar utredningens förslag och vill uttrycka sin tillfredsställelse över att utredningen lyckats med att modernisera och förenkla skattereglerna för den ideella sektorn. Enhetliga skatteregler för allmännyttiga stiftelser, ideella föreningar och trossamfund innebär en efterlängtat och nödvändig förändring. SiS vill understryka hur viktigt det är att en reformering av de otidsenliga skattereglerna på stiftelseområdet genomförs nu.

SiS tillstyrker i huvudsak de principiella och tekniska överväganden som utredningen gjort och till valet av de huvudområden som utredningen fokuserat sitt arbete på, men vill framföra följande synpunkter.

Ändamålskravet

Utredningen har valt att inte definiera begreppet allmännyttigt ändamål i lagtexten utan i stället ta in en exemplifierande uppräkningslista. En exemplifiering kan emellertid lätt leda till felaktiga tolkningar, såsom att sådana syften som inte räknas upp inte skulle kunna vara allmännyttiga. SiS anser att det klart måste framgå att exemplifieringen inte är uttömmande och motiven måste, med ännu större eftertryck än vad som gjorts i utredningens betänkande, betona att de exemplifierande grupperna är just exempel. Samtidigt bör större betoning läggas på principerna för bedömningen. För att undvika onödiga tolkningssvårigheter bör uttrycket "andra därmed likvärdiga ändamål" ersättas med "andra allmännyttiga ändamål" eller motsvarande uttryck (jfr nedan).

Utredningens förslag till lagtext ger intrycket att ett ändamål som innefattar något av de uppräknade syftena, exempelvis kultur och politisk resp. religiös verksamhet, automatiskt skulle vara att betrakta som allmännyttigt. Med hänvisning till vad utredningen själv anför om vad som är betecknande för ett allmännyttigt ändamål efterlyser SiS en särskild passus i lagtexten som begränsar möjligheten i vissa fall, nämligen om inslagen av icke allmännyttiga moment är för stora, att betrakta en stiftelses eller förenings syfte som allmännyttigt trots att det återfinns bland de i lagtexten uppräknade.

SiS förordar nedanstående principiella lydelse av 7 kap 6 § IL.

"Stiftelsens, föreningens eller trossamfundets ändamål ska innefatta ett eller flera allmännyttiga syften. Med detta avses att stiftelsen, föreningen eller trossamfundet enligt sina föreskrifter ska främja

- fredsfrämjande verksamhet*
- idrott,*
- kultur,*
- miljövård,*
- omsorg om barn och ungdom,*

- *politisk verksamhet,*
- *religiös verksamhet,*
- *sjukvård,*
- *social hjälpverksamhet,*
- *utbildning,*
- *vetenskaplig forskning eller annat allmännyttigt syfte.*

För att ett syfte enligt första stycket ska anses som allmännyttigt får det inte strida mot vad som är acceptabelt från allmän synpunkt.”

Med en sådan skrivning i andra stycket borde det inte behöva anges i lagtexten att syftet inte får vara inskränkt till bestämda personer, t.ex. vissa familjer, eller vara inriktat på att tillgodose medlemmars eller annan krets ekonomiska intressen. Det kan emellertid vara lämpligt att detta framhålls särskilt i författningskommentaren. Att syftet inte får strida mot vad som är acceptabelt från allmän synpunkt kommer, som SiS ser det, dessutom att exkludera att syften av alltför säregen karaktär betraktas som allmännyttiga i skattesammanhang.

Fullföljdskravet

SiS välkomnar de förtydliganden av gällande rätt som tagits in i lagtexten. Dock ser SiS ett behov av klargöranden i följande två hänseenden.

SiS förutsätter att en stiftelse som enligt sina föreskrifter har att dela ut bidrag vartannat år, dvs. inte varje år, och som således isolerat för vart och ett av ”mellanåren” därmed inte kan använda sina intäkter i erforderlig utsträckning inte ska diskvalificeras på denna grund utan att fullföljdskravet principiellt ändå ska kunna anses uppfyllt. Dock innehåller författningskommentaren till 7 kap 8 § IL ett uttalande som går i motsatt riktning, nämligen att en brist under något eller några år inte bör vara acceptabel om den inträffat flera gånger med rätt korta mellanrum. SiS anser att detta uttalande bör nyanseras i propositionen.

Av förslaget till 7 kap 8 § IL andra stycket framgår vidare att skatt som betalats med stöd av 22 kap 5 § IL ska beaktas vid bedömning av fullföljdskravet, men det framgår inte huruvida skattekostnaden i detta sammanhang ska betraktas som en fullföljdskostnad eller som en kostnad för intäkternas förvärvande, dvs. en minskning av de intäkter som utgör underlaget för beräkningen av fullföljdsgraden. Av förslaget till 9 §, där de intäkter som utgör underlaget för beräkningen av fullföljdsgraden räknas upp, framgår motsatsvis, som SiS tolkar det, att skatt till följd av uttagsbeskattning ska jämföras med en fullföljdskostnad – och inte utgöra en minskning av intäkterna – vid beräkningen av fullföljdsgraden. SiS ser ett behov av ett förtydligande i detta hänseende.

”Naturlig anknytning” resp. ”finansieringsverksamhet”

Utredningen föreslår för både stiftelser och föreningar att inkomster från verksamhet som har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet ska vara skattefria. För stiftelser är begreppet ”naturlig anknytning” helt nytt. Vad som ska inrymmas i detta begrepp anges dock inte i betänkandet. Vägledning om hur begreppet ska tolkas måste därför ges till berörda stiftelser som kommer att bli skattegynnade enligt utredningens förslag. En precisering i propositionen – eller ännu hellre i lagtexten som sådan – är således utomordentligt viktigt.

Detta gäller inte minst då innebörden idag av begreppet ”naturlig anknytning” inte framgår klart ens på föreningsområdet samt då det också uttalas i betänkandet att föreningars ”inkomster som brukar

klassificeras som hävdvunna numera i hög grad lika väl kan sägas ha naturlig anknytning till föreningarnas –:– verksamhet” (sid 203 och även sid 171). För stiftelser blir det, jämfört med föreningar, dessutom än viktigare att precisera gränsen mellan verksamhet som har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet och annan verksamhet. Till skillnad mot vad som föreslås gälla för föreningar avses nämligen stiftelser bli beskattade från första kronan för sådan annan verksamhet.

Det är inte helt ovanligt att stiftelser ingår t.ex. samarbetsavtal med företag för att få in ytterligare medel för den allmännyttiga verksamheten, exempelvis för att anordna ett symposium. Detta kan gälla såväl verksamhetsstiftelser som avkastningsstiftelser, under förutsättning att det rymms inom stiftelsens ändamål. Ett typiskt sådant samarbetsavtal innefattar förpliktelser för båda parter, dvs. både för företaget och för stiftelsen. Företaget förbinder sig att lämna ett bidrag till stiftelsen. Stiftelsen förbinder sig exempelvis att på sin hemsida samt i samband med olika evenemang exponera företaget såsom en samarbetspartner till stiftelsen. Företaget ges rätt att i sin egen marknadsföring framhålla att det stödjer stiftelsen.

SiS utgår från att denna typ av bidrag är att klassificera som inkomster som har naturlig anknytning till den allmännyttiga verksamheten. Skulle detta antagande mot förmodan inte vara riktigt bedömer SiS det vara nödvändigt att bestämmelsen i 7 kap 5 § sista stycket IL om skattefrihet upp till en nivå om 25 procent av samtliga intäkter föreslås gälla inte bara föreningar och trossamfund utan även stiftelser. Ett avsteg från likabehandlingsprincipen innebärande beskattning för stiftelsers men inte föreningars vidkommande av denna typ av bidrag från första kronan anser SiS inte kan försvaras.

För det fall den skattemässiga behandlingen av den s.k. finansieringsfrågan – inte bara för stiftelser utan även för föreningar och trossamfund – tenderar att bli alltför komplex under det fortsatta lagstiftningsarbetet, förordar SiS att denna fråga bryts ut och utreds vidare i särskild ordning. Översynen av de otidsenliga skattereglerna i övrigt för stiftelser är så angelägen att detta reformarbete under inga förhållanden får äventyras.

Uttagsbeskattning

Uttagsbeskattning vid ändring av skattestatus medför stora praktiska problem för berörda stiftelser, inte minst för de med stora portfölj innehav, där förvärv av värdepapper skett såväl under tidigare period av inskränkt skattskyldighet som under tid då stiftelsen varit oinskränkt skattskyldig. Att problemen kan komma att accentueras först tre à fyra år i efterhand medför ytterligare komplikationer. Det ska även framhållas att skatteförvaltningen knappast kan ha resurser att kontrollera att tillämpade skattemässiga värden är korrekta. Mot bakgrund av detta framstår det som rimligt att någon uttagsbeskattning av stiftelser överhuvudtaget inte ska ske vid övergång till skattegynnad status.

Grundavdrag

Utredningen föreslår att nuvarande grundavdrag för ideella föreningar och trossamfund om 15 000 kr höjs till 30 000 kr och utvidgas att gälla även vissa studentkårer och studentnationer. Allmännyttiga stiftelser föreslås dock inte bli berättigade till grundavdrag. Samma skäl som gäller för föreningar och trossamfund kan enligt SiS anföras för att även allmännyttiga stiftelser ska få åtnjuta ett motsvarande grundavdrag.

FÖRENINGEN
STIFTELSE I SAMVERKAN

SiS är vidare av den uppfattningen att avdraget måste höjas ordentligt – till i vart fall två prisbasbelopp – om det ska ha någon egentlig betydelse. SiS menar att ett större grundavdrag mycket väl kan motiveras av effektivitetsvinster för såväl skatteförvaltningen som de berörda organisationerna.

Stockholm den 1 november 2009

För Föreningen Stiftelser i Samverkan

/Kerstin Fagerberg /
Ordförande

/Anna Olrog/

/Ingmarie Severien/